

BUREAU INTELLECTUEEL EIGENDOM SINT MAARTEN
(het eerste volle operationele jaar)

Jaarrekening 2016

d.d. 23 augustus 2017

Dit document is opgesteld ten behoeve van het Bureau Intellectueel Eigendom Sint Maarten en diens stakeholders. Dit document wordt openbaar gemaakt tenzij de Minister van Toerisme, Economische Zaken, Verkeer en Telecommunicatie geheel of gedeeltelijk anders bepaalt. De inhoud van dit document dient enkel ter informatie aan derden. Aan de inhoud van dit document kunnen door derden geen rechten worden ontleend. Het Bureau Intellectueel Eigendom Sint Maarten kan op geen enkele wijze aansprakelijk gehouden worden voor de in dit document opgenomen informatie door derden. Als zodanig aanvaardt het Bureau Intellectueel Eigendom Sint Maarten geen enkele aansprakelijkheid voor enige schade aan derden, van welke aard dan ook, die verband zou kunnen houden met dit document dan wel met de inhoud hiervan.

BIE Jaarrekening 2016

Inhoudsopgave

INLEIDING	3
HOOFDSTUK 1 DIRECTIEVERSLAG	4
HOOFDSTUK 2 JAARREKENING	9
2.1 BALANS PER DECEMBER 31, 2016	9
2.2 WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2016	10
2.3 KASSTROOMOVERZICHT 2016	11
2.4 GRONDSLAGEN VOOR BALANSWAARDERING EN RESULTAATBEPALING	11
2.4.1 Algemeen	11
2.4.2 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva	12
2.4.3 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat	13
2.4.4 Overige grondslagen	13
HOOFDSTUK 3 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 31, 2016	14
3.1 ACTIVA	14
3.1.1 Vaste activa	14
3.1.2 Vlottende activa	15
3.2 PASSIVA	16
3.2.1 Eigen vermogen	16
3.2.2 Voorzieningen	18
3.2.3 Vreemd vermogen (anders dan voorzieningen)	18
HOOFDSTUK 4 TOELICHTING OP DE WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2016	20
4.1 OPBRENGSTEN	20
4.1.1 Nationale registraties	20
4.1.2 Internationale registraties	20
4.1.3 Nat./Int. Reg. Via Curaçao	20
4.1.4 Octrooien	20
4.2 KOSTEN	21
4.2.1 Personeelskosten	21
4.2.2 Outsourcing BBIE	21
4.2.3 Huisvestingskosten	22
4.2.4 Expertise Derden	22
4.2.5 IT	22
4.2.6 Reiskosten	22
4.2.7 Training	22
4.2.8 Marketing	22
4.2.9 Utiliteiten	22
4.2.10 Bankkosten	23
4.2.11 Bibliotheek & Mediatheek	23
4.2.12 Service Contracten	23
4.2.13 Kantoorbenodigdheden	23
4.2.14 Automobiel kosten	23
4.2.15 Representatie kosten	23
4.2.16 Overige kosten	23
4.2.17 Afschrijvingskosten	23
4.2.18 Wisselkoersverschillen	24
4.2.19 Gebeurtenissen na Balansdatum	24
HOOFDSTUK 5 WINST- EN VERLIESREKENING VERSUS BEGROTING 2016	25
HOOFDSTUK 6 CONTROLEVERKLARING	28

BIE Jaarrekening 2016

Inleiding

Het Bureau is in het leven geroepen met de inwerkingtreding van de Landsverordening Bureau Intellectueel Eigendom (LvBIE) per 1 oktober 2015. Het Bureau legt verantwoording af over het gevoerde beleid in 2016 door middel van deze jaarrekening.

Economische bijdrage aan het Land

Het bestaan van het Bureau draagt bij aan de verdere ontwikkeling van de economie van Sint Maarten. Door middel van voorlichting creëert het Bureau bewustwording bij het publiek dat intellectuele eigendomsrechten belangrijk zijn en gewaarborgd dienen te worden. Een van de factoren voor ondernemers om zich als bedrijf te vestigen dan wel om een bedrijf op te zetten, is namelijk het aanwezig zijn van volwaardige en beschermde intellectuele eigendomsrechten. Het Bureau levert hieraan een wezenlijke bijdrage door de registratie van merken mogelijk te maken alsook door het vastleggen van originele werken met een datumstempel.

Uitstel indiening jaarrekening

Het Bureau heeft geconstateerd dat de jaarrekening 2016 niet op een verantwoorde wijze kon worden opgesteld voor 1 juni 2017, de wettelijk voorgeschreven moment van indiening. Het Bureau beschikte nog niet over alle benodigde financiële gegevens om de jaarrekening op te kunnen stellen. Het Bureau heeft daarom aan de Minister van Toerisme, Economische Zaken, Verkeer en Telecommunicatie (Minister van TEZVT) gevraagd uitstel te verlenen om de jaarrekening na de voorgeschreven wettelijk termijn aan te leveren. Het verzoek is goedgekeurd tot en met 1 september 2017.

Om ervoor te zorgen dat de komende jaren de jaarrekening wel op tijd kan worden ingediend, zijn afspraken gemaakt met derden over het tijdig aanleveren van financiële gegevens aan het Bureau en tevens zijn de interne werkprocessen binnen het Bureau aangescherpt.

Inhoud jaarrekening 2016

In het eerste hoofdstuk is de Directeur aan het woord met het Directieverslag welk afsluit met een toelichting van de Directeur op het huidig jaar. In het tweede hoofdstuk treft u de jaarrekening inclusief de balans en de winst- en verliesrekening over het jaar 2016. In het derde hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op het balans van het Bureau per 31 december 2016. Het vierde hoofdstuk omvat een toelichting op de winst- en verliesrekening over het jaar 2016. In hoofdstuk 5 sluit de jaarrekening af met een vergelijking van de winst- en verliesrekening versus de begroting over het jaar 2016. In het laatste- en zesde hoofdstuk treft u de controleverklaring van de externe accountant.

Het Bureau wenst hierbij de minister en zijn overige stakeholders veel leesplezier toe bij de jaarrekening 2016 van het Bureau Intellectueel Eigendom Sint Maarten, *het eerste volle operationele jaar*.

BIE Jaarrekening 2016

Hoofdstuk 1 Directieverslag

De Directeur beoogt met dit Directieverslag, aan de minister en zijn overige stakeholders, zowel beleidsmatig- als financieel inzicht te geven in het bestuur van het Bureau, over 2016, het eerste volle operationele jaar van het Bureau. Dit verslag geldt als jaarverslag, zoals genoemd in artikel 16, vierde lid LvBIE SXM.

Het verslag bestaat uit de volgende onderdelen: korte terugblik op de oprichtingsfase, het jaar 2016 in retroperspectief, besteding van middelen in 2016, een beeld van de werkzaamheden in 2017, en tenslotte het dankwoord.

Terugblik op de oprichtingsfase

Over de oprichtingsfase, de periode voor inwerkingtreding van de LvBie SXM op 1 oktober 2015, is verantwoording afgelegd in de jaarrekening 2014 en 2015. Voor een overzicht van de werkzaamheden in die periode wordt verwezen naar het Directieverslag van voornoemde jaarrekeningen.

Het jaar 2016 in retroperspectief

Een terugblik op het jaar 2016 geeft een gevoel van voldoening. Het jaar 2016 was het eerste officiële jaar van het Bureau en daarmee zeer bijzonder. Het Bureau heeft gedurende het jaar vele uitdagingen overwonnen op zijn pad naar een mooie toekomst. In een woord samengevat zou het woord 'volharding' het beste passen bij het jaar 2016.

Het Bureau heeft in 2016 de organisatiestructuur en werkzaamheden aangepast, mede omdat de wettelijke taken en verantwoordelijkheden ruimer zijn gebleken dan voorzien in de initiële businesscase uit 2013. De aanpassing was daarmee ook noodzakelijk. Daarnaast bood de meerjarige begroting- en het meerjarig beleidsplan 2016-2020 het perspectief om verdere plannen uit te werken.

Inkomsten 2016

Aan de ene kant hebben de ontwikkelingen rondom de wijziging van de Rijsoctrooiwet, in verband met de totstandkoming van het unitair octrooi binnen de Europese Unie, onzekerheid gecreëerd omtrent de toekomstige inkomsten van het Bureau uit het octrooibestel. Op het moment van schrijven van deze jaarrekening is nog niet duidelijk wat het eventueel verlies van inkomsten zal zijn.

Daartegenover heeft het Bureau wel een positief voordeel behaald ten opzichte van de geprojecteerde merkenregistraties voor 2016 door ruim dertig (30) meer aanvragen voor registraties (totaal 305) en twee honderd (200) meer aanvragen voor de vernieuwingen (totaal 607) te ontvangen dan geprojecteerd. Of deze trend zich nog zal voortzetten is nog de vraag.

De stijging van de hoeveelheid registraties ten opzichte van 2015 kan samenhangen met het feit dat sinds 1 oktober 2015 Sint Maarten een eigen Bureau heeft en dat het registratie proces op dat moment eenvoudiger (het digitaal opsturen van formulieren) en transparanter (door het online register) is geworden.

BIE Jaarrekening 2016

Resultaten 2016

Ondanks de uitdagingen heeft het Bureau voortvarende stappen gemaakt. Opgesomd zijn er veel oprichtingsactiviteiten in 2016 voltooid, zoals onder andere:

- Het vastleggen van beleid en het ontwikkelen van concept beleid;
- Afronden inschrijving van het Bureau en zijn medewerkers bij de Belastingdienst, het Algemeen Pensioenfonds Sint Maarten (APS), het Uitvoeringsorgaan Ziektekosten Verzekering (USZV) in het eerste kwartaal van 2016;
- Het arbeidsreglement met onder andere de secundaire arbeidsvoorwaarden, personeelsbeleid en functiewaarderingen is toegepast. Het aantal functies is uitgebreid op basis van de verwachte inkomsten, hoeveelheid werkzaamheden en strategische plannen van het Bureau;
- De regering is geadviseerd in verband met de wijziging van de Rijsoctrooiwet;
- Het bieden van ondersteuning aan de Minister van TEZVT in verband met het realiseren van de bilaterale onderlinge regeling voor de verdeling van de opbrengsten uit het octrooibestel in het laatste kwartaal van 2016;
- De volledige overname van de lopende verzoeken door het Bureau voor de Intellectuele Eigendom Curacao (BIE CW) en afwikkeling van de eindafrekening met voornoemde partij voor eind 2016;
- De feestopening van het Bureau op 8 april 2016. De opening ging gepaard met het aanbieden van een nieuw product; de i-Envelope. De communicatie afdeling van het land (DCOMM) heeft de officiële opening opgenomen en deze zowel op Youtube als op www.sintmaartengov.org geüpload, alsook op de lokale zender uitgezonden;

- Het deelnemen in verschillende workshops voor ondernemers en radio interviews, gedurende het jaar, met als doel voorlichting te geven aan het publiek en de naamsbekendheid van het Bureau te vergroten;
- In het vierde kwartaal aanwezigheid op Social Media op te bouwen door wekelijks veelgestelde vragen en informatie inzake het Bureau te publiceren;
- Het bijwonen van internationale congressen, door de medewerkers, inzake het intellectuele eigendomsrecht en wijzigingen op dit gebied welk effect hebben voor Sint Maarten in de maand november.

Het Bureau heeft tevens op het gebied van financiële- en beleidsverantwoording in het eerste operationale jaar forse vooruitgang geboekt door:

BIE Jaarrekening 2016

- De jaarrekening 2014 op 1 augustus 2016 aan de minister voor te leggen;

- Het starten van de audit voor de jaarrekening 2015;
- Het volledig aflossen van te betalen belastingen en sociale premies begin vierde kwartaal;
- De meerjarenbegroting en het meerjarig beleidsplan 2016-2020 in te dienen op 31 mei 2016 (Beide documenten zijn goedgekeurd per Ministeriële beschikking op 14 oktober 2016);
- De meerjarenbegroting en het meerjarig beleidsplan 2017-2021 in te dienen op 12 december 2016. (Beide documenten zijn goedgekeurd per Ministeriële beschikking op 1 februari 2017);
- Het produceren van interne kwartaalrapportages vanaf het jaargang 2016. Deze rapportages dragen tevens bij aan het monitoren van de beleids- en financiële doelstellingen van het Bureau zowel door de Directeur alsook de Raad van Toezicht (RvT);
- Het voorzover mogelijk wijzigen van de afspraken met zijn samenwerkingspartners om binnen de afgesproken tijden te kunnen voldoen aan zijn verantwoordingsplicht.

Besteding van middelen in 2016

In het jaar 2016 zijn de investeringen gedekt uit de inkomsten van de opbrengsten voorgaande jaren. Deze investeringen bedroegen in totaal ongeveer Naf 29k. Inkomsten uit opbrengsten voorgaande jaren ten bedrage van Naf 495k zijn per eind 2016 ontvangen. De afschrijving van investeringen heeft per eind 2016 budgetneutraal plaatsgevonden, door een onttrekking aan de bestemmingsreserves oprichting, voor en bedrag van Naf 62k. De totale vorderingen op debiteuren waren per eind 2016 gelijk aan Naf 249k.

De opbrengsten 2016 betreffen ongeveer Naf 1,6 miljoen. Daarnaast zijn de kosten minus de afschrijvingskosten gelijk aan ongeveer Naf 1 miljoen waardoor er resultaat vooraf resultaatsbestemming van Naf 600k is ontstaan. De geschatte opbrengsten uit 2016 in de begroting waren ongeveer gelijk aan Naf 1,5 miljoen. De opbrengsten zijn ten opzichte van de begroting met Naf 100k positiever uitgevallen dankzij de hoeveelheid nationale registraties en -vernieuwingen. De internationale registraties daarentegen kent een negatief verschil ten opzichte van de begroting, gelijk aan Naf 64k.

Het positief resultaat van 2016 is bovendien te danken aan de gebruiksovereenkomst getekend met de Minister van TEZVT op 7 juli 2017 (voor het gebruik van de door de overheid gehuurde kantoor om

BIE Jaarrekening 2016

niet). Een opbouw van de voorziening huisvestingslasten tot bijna Naf 200k per ultimo 2016 was daardoor niet langer noodzakelijk.

De liquiditeitspositie van het Bureau is aan het eind van het jaar met ruim Naf 889k toegenomen per eind 2016 ten opzichte van 2015. Tijdens het jaar was de liquiditeitspositie veel minder solide, ontvangsten van debiteuren zijn vertraagd vanwege het ontbreken van de juridische basis ofwel het nog moeten afwikkeling van de samenwerkingsverbanden, tot aan het laatste kwartaal van 2016. De lage liquiditeitspositie gedurende 2016 heeft geleid tot een onderbesteding ten opzichte van de begroting van bijna Naf 197k.

Een beeld van de werkzaamheden in 2017

In de loop van 2016 en met name 2017 is bij het Bureau een beter beeld ontstaan over de financiële mogelijkheden die het Bureau heeft en ook de wensen ten aanzien van haar rol bij het bevorderen van het intellectueel eigendomsrecht in Sint Maarten. Door middel van de meerjarenbegroting en het meerjarig beleidsplan wordt het beleid aangescherpt in deze nieuwe richting.

Het aanscherpen van het beleid en de richting van het Bureau is een doorlopend en dynamisch proces. Intellectueel eigendomsrecht staat niet stil, alsook de samenleving van Sint Maarten, dus het Bureau moet mee veranderen naar een solide organisatie met een duurzame financiële grondslag. Het Bureau bestaat nog net geen twee jaar en ziet al de vruchten van de volharding tijdens de oprichtingsfase in de jaren 2015 en 2016.

Zowel in het jaar 2016 en 2017 kan worden gesteld dat een geautomatiseerde merkenregistratie en een on-line merkenregister de juiste keuzes zijn gebleken voor het Land en voor het Bureau. Het doel van de business case (zie directieverslag jaarrekening 2014 en 2015) is hiermee bereikt. Namelijk, dat Sint Maarten op hoog kwalitatief niveau een betrouwbare registratie kan leveren aan haar publiek. Vergelijkbare organisaties binnen de regio hebben een groter aantal medewerkers en lasten voor hetzelfde hoeveelheid werk. Een geautomatiseerd systeem garandeert de solvabiliteit van het Bureau in hoge mate. Dit is ook te zien aan het resultaat van het jaar 2016.

Het Bureau bereikt zijn organisatiedoelen door een nauwe samenwerking met het Benelux Bureau voor de Intellectuele Eigendom (BBIE), zij voeren voor ons de back office werkzaamheden uit, dat wil zeggen het ontvangen van de rechten- en vergoedingen voor de merkenregistraties en het toetsen van de formele vereisten van een aanvraag of vernieuwing. Daarnaast beheert het BBIE voor het Bureau de online register. Het Bureau zorgt zelf voor de juridische taken, zoals de toetsing op absolute gronden en de publieksvoorlichting.

In de nabije toekomst zullen investeringen in de technologie nodig zijn om de bestaande dienstverlening op peil te houden en indien mogelijk zelfs te verbeteren. Het BBIE heeft hier veel ervaring in en zijn steeds op zoek naar nieuwe wegen om voornoemde doelen te behalen. Door samen te werken met een grotere organisatie heeft het Bureau bovendien een voordeel op het gebied van

BIE Jaarrekening 2016

kennis van de technologie omtrent de registratie van intellectueel eigendomsrechten. Het Bureau onderzoekt huidig voornoemde investeringskosten.

Alhoewel voornoemde samenwerking en outsourcing van werkzaamheden zeker zijn efficiency voordelen heeft is uit de oprichtingsfase naar voren gekomen dat er de behoefte bestaat om het personeel uit te breiden. Dit is tot uitdrukking gebracht in het vastgestelde arbeidsreglement door de RvT. Het werk van het Bureau heeft namelijk naast het inhoudelijk en juridisch werk een groter dan aanvankelijk ingeschatte administratieve last. Ook in 2017 blijft het Bureau werken aan het vastleggen van zijn werkwijzen in procedures. Door het Bureau zijn reeds een aantal interne regels vastgesteld door de Directeur in het jaar 2016 en 2017.

Om zijn klanten te kunnen bedienen, heeft het Bureau veel specialistische kennis nodig. Het Bureau is daarom ook sinds 2017 lid geworden van belangenorganisaties op het gebied van intellectueel eigendom, onder andere de International Trademark Association (INTA) en de Intellectual Property Caribbean Association (IPCA). Het Bureau beoogt hiermee verder de banden aan te halen en te versterken met andere Bureau's Intellectueel Eigendom zowel internationaal als regionaal. De uitwisseling van informatie, kennis en ervaring met voornoemde organisaties en de World Intellectual Property Organization (WIPO) versterkt de naamsbekendheid van het Bureau en het Land Sint Maarten en vergroot de kennis van zijn medewerkers.

Halverwege 2017 heeft het Bureau reeds een aantal congressen van INTA bijbewoond. Daarnaast heeft het Bureau als de officiële organisatie voor de registratie van merken en voorlichting op het gebied van intellectueel eigendomsrechten deelgenomen aan de eerste IP Clinic op Sint Maarten. De IP Clinic, ook bekend als IP Impact georganiseerd door Foundation InfoBIZZ in samenwerking met de afdeling Economie, Vervoer en Telecommunicatie, gesubsidieerd door COSME 'Europe's programme for small and medium-sized enterprises', heeft plaatsgevonden op 22 en 23 juni jl. Ook in het jaar 2017 ziet het Bureau voordelen van het gebruik van Social Media als effectief middel om informatie en nieuws over IE rechten alsmede het Bureau te delen met het publiek.

Dankwoord

Het jaar 2016, het eerste officiële jaar van het Bureau was een bewogen en succesvol jaar. Veel is gedaan en veel is gevraagd van de medewerkers en stakeholders. Alle betrokken partijen zijn van grote waarde geweest in 2016. Mijn persoonlijke dank aan de medewerkers, de Raad van Toezicht van het Bureau, de Minister van TEZVT en zijn kabinetsleden, de Directeur-generaal van het BBIE, de medewerkers van het Ministerie van Economische Zaken Nederland en de Gevolmachtigde Minister van Sint Maarten en haar kabinetsleden en alle overige stakeholders van het Bureau voor een mooie afsluiting van het jaar.

Vincentia Rosen-Sandiford

Directeur

23 augustus 2017

BIE Jaarrekening 2016

Hoofdstuk 2 Jaarrekening

2.1 Balans per december 31, 2016

ACTIVA	Notities	2016	2015
VASTE ACTIVA		NAf	NAf
MATERIËLE VASTE ACTIVA	(3.1.1)		
Beveiliging		25,347	38,019
Bouw & Renovatie		116,147	145,183
Meubels & Inrichting		41,845	38,278
ICT & hardware		22,636	25,419
I-Envelope Investerings		7,259	0
Totaal materiële vaste activa		213,234	246,899
FINANCIËLE VASTE ACTIVA	(3.1.1)		
Borg (Security deposit)		1,400	1,400
Totaal financiële vaste activa		1,400	1,400
Totaal vaste activa		214,634	248,299
VLOTTENDE ACTIVA	(3.1.2)		
Debiteuren		249,409	655,143
Liquide middelen		1,002,008	113,127
Salaris voorschotten		0	4,800
Totaal vlottende activa		1,251,417	773,070
TOTAAL ACTIVA		1,466,051	1,021,369
PASSIVA			
EIGEN VERMOGEN	(3.2.1)		
Algemene reserve		0	0
Bestemmingsreserves oprichting		71,161	133,632
Bestemmingsreserves investering		448,964	148,462
Resultaat vooraf resultaatsbestemming		585,234	300,501
Totaal eigen vermogen		1,105,359	582,595
VOORZIENINGEN	(3.2.2)		
Voorziening huisvesting		0	28,620
Totaal voorzieningen		0	28,620
LANGLOPENDE SCHULDEN	(3.2.3)		
Langlopende schulden		199,500	199,500
Totaal langlopende schulden		199,500	199,500
KORTLOPENDE SCHULDEN	(3.2.4)		
Crediteuren		52,668	47,116
Overige schulden		108,524	163,538
Totaal kortlopende schulden		161,192	210,654
TOTAAL PASSIVA		1,466,051	1,021,369

BIE Jaarrekening 2016

2.2 Winst- en verliesrekening over 2016

	<u>Notities</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
OPBRENGSTEN		NAf	NAf
Nationale registraties	(4.1.1)	751,885	147,587
Internationale registraties	(4.1.2)	689,712	240,545
Nat./Int. Reg. via Curaçao	(4.1.3)	0	11,523
Octrooien	(4.1.4)	162,718	144,287
I-Envelope	(4.1.5)	600	0
Totale opbrengsten		1,604,915	543,942
KOSTEN			
Personeelskosten	(4.2.1)	527,307	300,026
Outsourcing BBIE	(4.2.2)	342,676	54,463
Huisvestingskosten	(4.2.3)	(27,824)	45,925
Expertise Derden	(4.2.4)	75,654	85,922
IT	(4.2.5)	11,364	2,239
Reiskosten	(4.2.6)	19,030	23,162
Training	(4.2.7)	2,184	2,357
Marketing	(4.2.8)	31,832	8,437
Utiliteiten	(4.2.9)	16,120	5,790
Bankkosten	(4.2.10)	2,271	1,728
Bibliotheek & Mediatheek	(4.2.11)	587	1,518
Service contracten	(4.2.12)	0	6,402
Kantoorbenodigdheden	(4.2.13)	9,549	15,011
Automobiel kosten	(4.2.14)	227	0
Representatie kosten	(4.2.15)	2,043	2,168
Overige kosten	(4.2.16)	0	433
Afschrijvingskosten	(4.2.17)	62,471	443,503
Totale kosten		1,075,491	999,084
Wisselkoersverschillen	(4.2.18)	6,661	(3,330)
Resultaat vooraf onttrekkingen		522,763	(451,812)
Onttrekkingen (kosten)		0	308,810
Onttrekkingen (MVA)	(3.2.1)	62,471	0
Onttrekkingen (IVA-ontwikkelingskosten)	(3.2.1)	0	443,503
RESULTAAT VOORAF		585,234	300,501
RESULTAATSBESTEMMING			

BIE Jaarrekening 2016

2.3 Kasstroomoverzicht 2016

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	Naf	Naf
Bedrijfsresultaat van het jaar	522,763	(451,812)
Afschrijvingen	62,471	443,503
Operationele kasstroom		
Vooruitbetalingen	0	117,210
Borg (Security deposit)	0	(1,400)
Debiteuren	405,734	(310,374)
Salaris voorschotten	4,800	(4,800)
Vorzieningen huisvesting	(28,620)	28,620
Crediteuren	5,552	(201,828)
Overige schulden	(55,014)	136,289
Totale Operationele kasstroom	917,686	(244,592)
Investeringskasstroom		
(Des)investeringen	(28,806)	(386,441)
Totale Investeringskasstroom	(28,806)	(386,441)
Financieringskasstroom		
Leningen	0	150,000
Totale Financieringskasstroom	0	150,000
Totale kasstroom	888,880	(481,033)
Liquide middelen begin van het jaar	<u>113,127</u>	<u>594,160</u>
Liquide middelen einde van het jaar	<u>1,002,008</u>	<u>113,127</u>

Kasstroomoverzicht 2016

Bovenstaand kasstroomoverzicht toont de ontwikkeling van de liquide middelen van het Bureau. Gedurende het jaar 2016 heeft het Bureau Naf 495k ontvangen aan inkomsten uit opbrengsten voorgaande jaren. Hierdoor neemt de debiteurenstand fors af. Samen met de ontvangsten uit lopende debiteuren en de andere ontwikkelingen heeft dit geleid tot een toename van de liquide middelen van ongeveer Naf 889k.

2.4 Grondslagen voor balanswaardering en resultaatbepaling

2.4.1 Algemeen

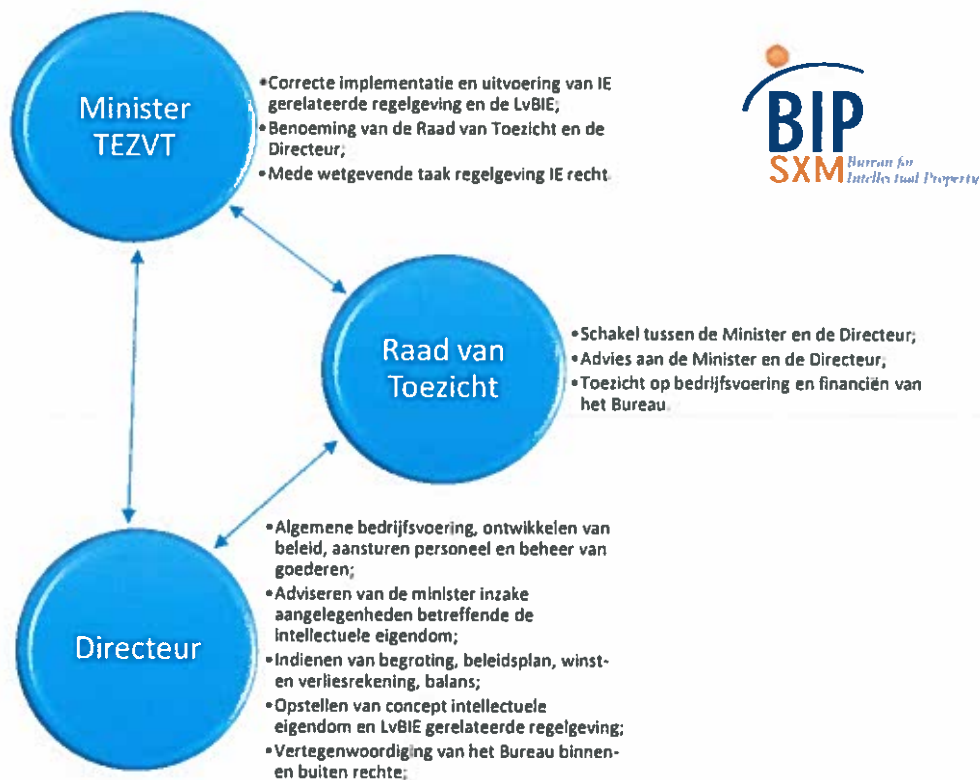
Het Bureau is een zelfstandig bestuursorgaan met rechtspersoonlijkheid (artikel 2, eerste lid LvBIE SXM), in werking getreden krachtens het Landsbesluit AB 2015 Nr. 26 op 1 oktober 2015, omdat dit conform de LvBIE SXM per landsbesluit diende te geschieden. Het Bureau is zelfstandig wat betreft zijn organisatie, het beheer van zijn middelen, het behartigen van zijn belangen, en is verantwoordelijk voor zijn eigen boekhouding (artikel 2, tweede lid LvBIE SXM). Het Bureau legt direct verantwoording af aan de Minister van TEZVT en de RvT. De RvT oefent onder andere toezicht uit op de algemene gang van zaken bij het Bureau (artikel 14 eerste lid LvBIE SXM). De RvT fungeert tevens als adviesorgaan

BIE Jaarrekening 2016

aan de minister en de Directeur (artikel 14 tweede lid LvBIE SXM). De taken en bevoegdheden van het Bureau zijn (globaal) opgenomen in onderstaand organogram:

Organogram BIE

2.4.2 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemene grondslagen voor de waardering van activa en passiva

De waardering van de activa en passiva vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Opbrengsten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Immateriële & materiële vaste activa

De immateriële & materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. Investerings vinden plaats voor activa met een waarde groter dan 5.000 Naf. Inventaris onder voornoemde activeringsgrens wordt geactiveerd naar beste inschatting van het Bureau gezien de verwachte levensduur. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de

BIE Jaarrekening 2016

verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het daarop volgende jaar van het moment van ingebruikneming tenzij bij de toelichting van de desbetreffende balanspost anders wordt vermeld.

Kort- en Langlopende vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde tenzij anders is bepaald.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Schulden

De schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde tenzij anders is bepaald.

2.4.3 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen grondslagen resultaat

Het resultaat wordt bepaald op basis van historische kosten. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en verrichte diensten enerzijds, en anderzijds de kosten en andere lasten van het jaar, gewaardeerd tegen historische kostprijzen.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengsten en de kosten en andere lasten van het verslagjaar met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. Winsten zijn verantwoord in het jaar waarin de diensten zijn verricht. Verliezen welke hun oorsprong vinden in het boekjaar zijn in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Opbrengsten

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht. De kostprijs van deze diensten worden aan dezelfde periode toegerekend.

Financiële baten en lasten

De rentebaten betreffende de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten van het bank saldo.

2.4.4 Overige grondslagen

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Ontvangsten en uitgaven zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. De waarde van de gerelateerde activa zijn in de toelichting van balansposten verantwoord.

Personeelslasten-gratificaties

Gratificaties worden opgenomen in de lasten van het jaar van uitbetaling en niet in het jaar waarop zij betrekking hebben, rekening houdende met het belastingstelsel en de personeelsadministratie.

BIE Jaarrekening 2016

Hoofdstuk 3 Toelichting op de balans per 31 december 31, 2016

3.1 Activa

De activa van het Bureau bestaat uit het geheel aan bezittingen van het Bureau. Onder de term activa van het Bureau treft u de vaste en vlottende activa. Meer over de vaste en vlottende activa van het Bureau leest u hieronder in paragraaf 3.1.1 en 3.1.2.

3.1.1 Vaste activa

De vaste activa van het Bureau bestaat in 2016 uit immateriële vaste activa, materiële vaste activa en financiële vaste activa. Totale vaste activa in 2016 is gelijk aan Naf 214k.

3.1.1.1 Immateriële vaste activa

Onder de immateriële vaste activa kan men verstaan de niet-tastbare middelen ofwel de rechten die een waarde van het Bureau vertegenwoordigen, omdat zij naar verwachting een inkomstenstroom zullen genereren voor het Bureau. Uit de balans blijkt dat in het jaar 2016 geen nieuwe investeringen zijn gemaakt voor de immateriële vaste activa. Zie jaarrekening 2015 voor nadere toelichting inzake de immateriële vaste activa in het jaar 2015.

Immateriële vaste activa

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	Naf	Naf
Boekwaarde per 1 januari		
Aanschafwaarde	0	421,171
Cumulatieve afschrijvingen	0	0
	<u>0</u>	<u>421,171</u>
 Mutaties gedurende het boekjaar		
Investeringen – geleverde prestaties	0	139,542
Investeringen – voorschot	0	(117,210)
Afschrijvingen	0	0
	<u>0</u>	<u>443,503</u>
 Boekwaarde per 31 december		
Aanschafwaarde	0	443,503
Cumulatieve afschrijvingen	0	(443,503)
Boekwaarde	<u>0</u>	<u>0</u>
 Afschrijvingspercentage	<u>100%</u>	<u>100%</u>

3.1.1.2 materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn fysieke/tastbare middelen zoals gebouwen en machines. De materiële vaste activa van het Bureau zijn onder te verdelen in Beveiliging (Brand, Inbraak en Camerasysteem) Bouw & Renovatie, Meubels & Inrichting, ICT Hardware en I-Envelope.

Het Bureau bezit in het jaar 2016 over materiële vaste activa voor een waarde van ongeveer Naf 213k. Er wordt afgeschreven vanaf het daarop volgende jaar van het moment van ingebruikneming. De

BIE Jaarrekening 2016

materiële vaste activa van het Bureau zijn conform grondslagen vanaf het jaar 2016 afgeschreven omdat het pas bij de inwerkingtreding van de LvBIE SXM eind 2015 in gebruik is genomen. Het Bureau streeft ernaar voornoemde posten om de 3 à 5 jaar te vervangen.

	Beveiliging	Bouw en Renovatie	Meubels en Inrichting	ICT en Hardware	I-Envelope Investering	TOTAAL
Aanschafwaarde						
Balance - 31/12/2015	38,019	145,183	38,278	25,419	0	246,899
Investment – 2016	0	0	13,104	7,162	8,540	28,806
Balance - 31/12/2016	38,019	145,183	51,382	32,581	8,540	275,705
Afschrijvingen						
Balance - 31/12/2015	0	0	0	0	0	0
Charge for the year	12,672	29,037	9,537	9,945	1,281	62,471
Balance - 31/12/2016	12,672	29,037	9,537	9,945	1,281	62,471
Boekwaarde						
December 31, 2016	25,347	116,147	41,845	22,636	7,259	213,234
December 31, 2015	38,019	145,183	38,278	25,419	0	246,899

De afschrijvingspercentage voor beveiliging, ICT & hardware zijn gelijk aan 33,33%. Voor bouw & renovatie, meubels & inrichting en i-envelope zijn deze gelijk aan 20%.

3.1.1.3 Financiële vaste activa

Onder de post financiële vaste activa van het Bureau zijn opgenomen de langlopende vorderingen en de borg (ook bekend als security deposit). Zowel in het 2015 en 2016 zijn er geen langlopende vorderingen. De borg betreft de kosten voor aansluiting van water en elektra welk bij verhuizing dienen te worden vergoed door GEBE.

	2016	2015
Financiële vaste activa	NAf	NAf
Borg (Security deposit)	1,400	1,400
Totale Financiële vaste activa	1,400	1,400

3.1.2 Vlottende activa

Onder de post vlottende activa van het Bureau zijn opgenomen de kortlopende vorderingen (ook bekend als debiteuren), liquide middelen en salaris voorschotten.

	2016	2015
VLOTTENDE ACTIVA	NAf	NAf
Debiteuren *	249,409	655,143
Liquide middelen	1,002,008	113,127
Salaris voorschotten	0	4,800
Totaal vlottende activa	1,251,417	773,070

BIE Jaarrekening 2016

3.1.2.1 Debiteuren

De debiteuren bedragen ongeveer Naf 249k. Onder de post debiteuren is een onderscheid gemaakt tussen debiteuren algemeen en debiteuren BBIE. De debiteuren algemeen in het jaar 2016 bestonden geheel uit een vordering aan het Ministerie van Economische Zaken Nederland voor de octrooiopbrengsten. In het jaar 2015 bestond het bedrag voor de debiteuren algemeen uit vorderingen op het Ministerie van Economische Zaken Nederland, het BIE CW en overige.

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
* Debiteuren	Naf	Naf
Debiteuren - algemeen	81,524	500,588
Debiteuren - BBIE	167,885	154,555
Totaal Debiteuren	<u>249,409</u>	<u>655,143</u>

3.1.2.2 Liquide middelen

De liquide middelen van het Bureau per 31 december 2016 bedragen circa Naf 1 miljoen. Het Bureau heeft één bankrekening waarvan het eindsaldo Naf 1,001k bedraagt. Het Bureau beschikte tevens over een kleine kas met een omvang van ongeveer dan Naf 135. Eind 2016 en tweede kwartaal 2017 zijn respectievelijk het Bankbeleid en het Petty Cash beleid van het Bureau, na overleg met de RvT, door de Directeur vastgesteld. De kleine kas bedraagt in de praktijk hoogstens Naf 2k en wordt aangevuld met maximaal Naf 1.5k bij een omvang van minder dan Naf 0.5k.

3.1.2.3 Salaris voorschotten

De post salaris voorschotten betreffen niet rentedragende leningen aan personeel met een betalingstermijn van tien maanden. In het jaar 2016 staat deze post op nul.

3.2 Passiva

De passiva van het Bureau bestaat uit het geheel aan middelen van het Bureau. Hiermee worden de verschillende activiteiten van het Bureau gefinancierd. De passiva in het jaar 2016 omvatten het eigen- en het vreemd vermogen (ook bekend als schulden) van het Bureau. Meer over het eigen- en vreemd vermogen leest u hieronder in paragraaf 3.2.1 en 3.2.2.

3.2.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen van het Bureau in het jaar 2016 bestaat uit de wettelijke reserves, de bestemmingsreserves (oprichting en investering) en het resultaat vooraf resultaatsbestemming van het boekjaar. Conform artikel 19 LvBIE SXM is de bestemming van het resultaat als volgt: De door het Bureau over een boekjaar gemaakte winst wordt, na aftrek van de bedragen die bestemd zijn voor het reservefonds of een bestemmingsreserve, bedoeld in artikel 18, in de Landskas gestort. Het land Sint Maarten staat garant voor de solventie van het Bureau.

3.2.1.1 Wettelijke reserve

De wettelijke (algemene) reserve in het jaar 2016 bedraagt Naf 0. De vorming van de wettelijke reserve is bedoeld ter dekking van mogelijke (toekomstige) verliezen van het Bureau. Het Bureau is voornemens per 1 januari 2017 een dotatie van Naf 250k aan deze reserve toe te voegen uit het resultaat vooraf resultaatsbestemming 2016. Hiermee voldoet het Bureau aan de opbouw van de wettelijke (algemene) reserve conform de ministeriële beschikking MB 2017-142, d.d. 1 februari 2017.

BIE Jaarrekening 2016

3.2.1.2 Bestemmingsreserves oprichting

De eindstand van de bestemmingsreserves oprichting 2016 zijn gelijk aan Naf 71k. De beginbalans op 1 januari 2016 van de bestemmingsreserves betrof een bedrag van Naf 134k. De bestemmingsreserves oprichting zijn gevormd met als doel de oprichting van het Bureau te financieren. De afschrijvingskosten van het jaar 2016 zijn onttrokken uit de bestemmingsreserves oprichting. Voor de vorming van de bestemmingsreserves oprichting zie de toelichting in de jaarrekening 2015.

	(x 1.000 NAF)
Beginstand	134
Dotaties	0
Onttrekkingen	-63
Eindstand	71

3.2.1.3 Bestemmingsreserves investering

Zoals eerder benoemd vormt het Bureau bestemmingsreserves. De tweede bestemmingsreserve betreft die voor de investeringen. Ten tijde van het indienen van de begroting 2016 is duidelijk geworden dat de vorming van de bestemmingsreserves niet alleen gewenst, maar zelfs noodzakelijk wordt geacht voor het dekken van de investeringen en het op budgetneutrale wijze afschrijven van deze investeringen in de komende jaren. Dit zorgt voor een gezonde bedrijfsvoering door een efficiënte en doelmatige liquiditeitsbeheersing.

Per ministeriële beschikking reserves 2016, d.d. 14 oktober 2016, nr. 2016-2363 is goedgekeurd dat het Bureau bestemmingsreserves vormt uit de inkomsten uit opbrengsten voorgaande jaren. Abusievelijk is door het Bureau verzocht voorgaande in het jaar 2016 op te bouwen. Echter uit de tekst is duidelijk dat de intentie van het Bureau was om de inkomsten van voor 2016 als bestemmingsreserves te vormen.

De ministeriële beschikking reserves 2016, d.d. 14 oktober 2016, nr. 2016-2363 is vervangen met de ministeriële beschikking reserves 2017, d.d. 1 februari 2017, nr. 2017-142. Voornoemde tekst geldt tevens voor deze beschikking. De strekking van de beschikking is ter dekking van de investeringen in de komende jaren uit de inkomsten uit opbrengsten voorgaande jaren. Zie ook de tekst van de financiële paragraaf ministeriële beschikking reserves 2017.

Het Bureau is voornemens per 1 januari 2017 een dotatie van Naf 46k aan deze reserve toe te voegen uit het resultaat vooraf resultaatsbestemming 2016. Hiermee voldoet het Bureau aan de opbouw van de wettelijke (algemene) reserve conform de ministeriële beschikking MB 2017-142, d.d. 1 februari 2017

De dotatie van 301k in 2016 betreft het bedrag van de resultaat vooraf resultaatsbestemming uit 2015. Het doel is de (toekomstige) investeringen te dekken uit de bestemmingsreserves investeringen.

	(x 1.000 NAF)
Beginstand	148
Dotaties	301
Onttrekkingen	0
Eindstand	449

BIE Jaarrekening 2016

3.2.1.4 Nog te storten aan de Landskas

Het jaar 2016 kent door verschillende factoren een positief resultaat. Dit is mede te danken aan de gebruiksovereenkomst (voor het gebruik van de door de overheid gehuurde kantoor om niet) getekend met de Minister van TEZVT op 7 juli 2017. Een opbouw van de voorziening huisvestingslasten tot eind 2016 van bijna Naf 200k was daardoor niet langer noodzakelijk. Daarnaast heeft het Bureau hogere inkomsten dan aanvankelijk begroot van ongeveer Naf 84k en een onderbesteding van ruim Naf 197k ten opzichte van de begroting.

Uit het resultaat vooraf resultaatsbestemming 2016 zou per 1 januari 2017 een dotatie van ongeveer Naf 289k nog te storten aan de Landskas, resterend uit het resultaat vooraf resultaatsbestemming na dotaties aan de algemene- en bestemmingsreserves, kunnen worden toegepast.

3.2.1.5 Resultaat vooraf resultaatsbestemming

Om de ontwikkeling van de bestemmingsreserve oprichting ten aanzien van het resultaat goed te begrijpen, is het belangrijk om de invloed van de onttrekkingen uit de bestemmingsreserve oprichting op het resultaat vooraf resultaatsbestemming te bekijken:

Resultaat vooraf resultaatsbestemming & invloed van onttrekkingen

Resultaat vooraf onttrekkingen	522,763
Onttrekkingen	62,471
Resultaat vooraf resultaatsbestemming	585,234

Het resultaat vooraf onttrekkingen kent een winst van Naf 523k. De onttrekkingen bestaan uit een bedrag van circa Naf 63k en dit is de som de afschrijvingskosten in het jaar 2016. Hierdoor ontstaat een resultaat vooraf resultaatsbestemming van Naf 585k.

Het Bureau is voornemens het resultaat vooraf resultaatsbestemming te doteren per 1 januari 2017 aan wettelijke (algemene) reserves, bestemmingsreserves investeringen en nog te storten aan Landskas. Zie ook de notities in paragraaf 3.2.1 en de beschikking reserves 2017.

3.2.2 Voorzieningen

Door de ondertekening van de gebruiksovereenkomst d.d. 7 juli 2017 is de opbouw van de voorziening huisvesting achteraf niet nodig gebleken wat tot een positiever resultaat heeft geleid per eind 2016. Zie ook paragraaf 3.2.1.4 nog te storten aan de landskas.

3.2.3 Vreemd vermogen (anders dan voorzieningen)

Het vreemd vermogen van het Bureau bestaat naast de voorzieningen uit de lang- en kortlopende schulden. De langlopende schulden zijn schulden met een betalingstermijn van langer dan een jaar. De kortlopende schulden zijn schulden die binnen een jaar worden betaald.

3.2.3.1 Langlopende schulden

De langlopende schulden in het jaar 2016 zijn gelijk aan de bedragen van de eerste kapitaalinjectie door het Land aan het Bureau in 2013 en het andere in 2015. Er zijn geen duidelijke afspraken gemaakt in het jaar 2016 met het Land over deze kapitaalinjecties waardoor het Bureau dit

BIE Jaarrekening 2016

voorzichtigheidsalve als een schuld blijft opnemen in zijn jaarrekening. De kapitaalinjectie is onder andere besteed aan de bouw en renovatie van het kantoor.

3.2.3.2 Kortlopende schulden

De kortlopende schulden van het Bureau in het jaar 2016 bedragen een som van Naf 161k, waarvan Naf 53k aan crediteuren en Naf 108k aan overige schulden. De overige schulden bestaan uit nog te betalen belastingen, sociale- en pensioen premies gelijk aan Naf 33k, auditkosten 2016 ongeveer Naf 28k en een schuld van Naf 47k voor pensioenpremies ingehouden van de werknemers voor 1 oktober 2015. Inschrijving bij de Belastingdienst, USZV en het APS was niet mogelijk voor 1 oktober 2015 aangezien het Bureau nog niet formeel was opgericht. Hierdoor konden de nodige afdrachten niet plaatsvinden. Een beslissing inzake de voor 1 oktober 2015 ingehouden pensioenpremies is aan de minister voorgelegd ter besluitvorming. Loonbelasting, sociale premies en pensioen premies van het jaar 2015 zijn middels betalingsplannen of regelingen volledig betaald in het jaar 2016. Een aantal facturen ontvangen eind 2016 zijn betaald begin 2017. Daarnaast had het Bureau middelen te kort om het project voor de oprichting en personeelslasten in 2015 te betalen. Daardoor heeft het Land bijgedragen met de kapitaalinjecties genoemd in paragraaf 3.2.3.1 Langlopende schulden.

BIE Jaarrekening 2016

Hoofdstuk 4 Toelichting op de winst- en verliesrekening over 2016

4.1 Opbrengsten

De opbrengsten in het jaar 2016 bestonden uit:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
OPBRENGSTEN	Naf	Naf
Nationale registraties	751,885	147,587
Internationale registraties	689,394	240,545
Nat./Int. Reg. via Curaçao	0	11,523
Octrooien	162,718	144,287
I-Envelope	600	0
Totale opbrengsten	<u>1,604,597</u>	<u>543,942</u>

4.1.1 Nationale registraties

De opbrengsten uit nationale registraties in het jaar 2016 bedragen Naf 752k. Op basis van de eigen Merkenlandsverordening van Sint Maarten voert het Bureau de merkenregistraties uit. De samenwerking met het BBIE zorgt ervoor dat de formele aspecten van de registraties soepel verlopen. De inhoudelijke aspecten en de uiteindelijke afhandeling liggen altijd ter goedkeuring bij het Bureau.

4.1.2 Internationale registraties

De opbrengsten uit internationale registraties in het jaar 2016 bedragen Naf 689k. Dit betreft merken die ingeschreven worden in Sint Maarten en waarvan de aanvrager dekking wil in andere landen alsmede merken die in andere landen worden ingeschreven, waarvan de aanvrager tevens bescherming verlangt in Sint Maarten. De formele aspecten van deze registraties worden afgehandeld in samenwerking met WIPO, 'the World Intellectual Property Organization'. Ook hier wordt de inhoudelijke beoordeling gedaan door het Bureau.

4.1.3 Nat./Int. Reg. Via Curaçao

Per eind 2016 zijn alle vorderingen op BIE CW voortvloeiend uit de samenwerkingsovereenkomst ontvangen en is hiermee ook de samenwerkingsovereenkomst tot een eind gekomen. In het jaar 2016 zijn er geen nieuwe vorderingen op BIE CW.

4.1.4 Octrooien

De opbrengsten uit octrooien in het jaar 2016 bedragen Naf 163k. Sint Maarten en Curaçao zijn samen met Nederland aan elkaar verbonden op het gebied van intellectueel eigendomsrecht met name door de Rijksoctrooiwet. Het Bureau ontvangt op basis van de onderlinge regeling octrooitaksen een deel van de opbrengsten uit het octrooiestel naar rato van het aantal inwoners dat Sint Maarten heeft ten opzichte van Nederland en Curaçao. De besluitvorming inzake de wijziging van de Rijksoctrooiwet of het Uitvoeringsbesluit Rijksoctrooiwet ligt bij de Minister van TEZVT. Het Bureau verstrekt per de LvBIE SXM advies aan de minister.

BIE Jaarrekening 2016

In het kort kan worden vermeld dat de drie autonome landen binnen het Koninkrijk ruim vier jaar hebben onderhandeld inzake een tripartite onderlinge regeling aangezien het verdeelsleutel van de opbrengsten de genoemde landen betreft. Zonder de totstandkoming van een onderlinge regeling bleef de betaling van octrooigelden na 2013 voorlopig uit. In het belang van Sint Maarten is op 1 november 2016 de bilaterale onderlinge regeling octrooitaksen tussen Sint Maarten en Nederland, met terugwerkende kracht tot 10 oktober 2010, tot stand gekomen. Hierdoor kon de betaling van verschuldigde bedragen vanaf 2014 per eind 2016 geschieden omdat er op dat moment een juridische grondslag bestond. Zoals eerder genoemd is mede hierdoor de debiteurenstand fors afgenomen.

4.2 Kosten

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Kosten	NAf	NAf
Personeelskosten	527,307	300,026
Outsourcing BBIE	342,676	54,463
Huisvestingskosten	(27,824)	45,925
Expertise Derden	75,654	85,922
IT	11,364	2,239
Reiskosten	19,030	23,162
Training	2,184	2,357
Marketing	31,832	8,437
Utiliteiten	16,120	5,790
Bankkosten	2,271	1,728
Bibliotheek & Mediatheek	587	1,518
Service contracten	0	6,402
Kantoorbenodigdheden	9,549	15,011
Automobiel Kosten	227	0
Representatie kosten	2,043	2,168
Overige kosten	0	433
Afschrijvingskosten	62,471	443,503
Totale Kosten	1,075,491	999,084
Wisselkoersverschillen	6,661	(3,330)
Totale Kosten	1,082,152	995,754

4.2.1 Personeelskosten

De personeelskosten in de jaarrekening betreffen de totale werkgeverslasten voor het hele jaar 2016 (brutolonen medewerkers, werkgeversdeel pensioen, -AOV/AWW en -AVBZ) van het Bureau, inclusief de vergoeding van de Raad van Toezicht conform het Merkenlandsbesluit en hebben een omvang van Naf 527k. Gratificaties betrekking hebbend op het jaar 2016 zijn belast in het jaar van uitbetaling.

4.2.2 Outsourcing BBIE

De kosten voor outsourcing aan BBIE bedragen Naf 343k. Het bedrag in de begroting voor outsourcing BBIE is gebaseerd op de offerte van het Benelux Bureau voor de Intellectuele Eigendom (BBIE) d.d. 4

BIE Jaarrekening 2016

februari 2016. Het BBIE is uitgegaan van ongeveer Naf 1,3 miljoen aan inkomsten uit nationale en internationale registraties en vernieuwingen voor het jaar 2016. Door hogere inkomsten uit de merkenregistraties zijn ook hogere kosten voortgevloeid, met name vanwege het extra werk verbonden aan de uitvoering van de merkenregistraties.

4.2.3 Huisvestingskosten

Huisvestingskosten zijn kosten voor huur en parkeren en bedragen ongeveer negatief Naf -28k. De negatieve kosten zijn in verband met de vrijval van de voorziening voor huisvesting opgebouwd vanaf 1 oktober 2015 tot aan eind 2016.

4.2.4 Expertise Derden

Er is Naf 76k besteed aan expertise derden. Onder deze post kan onder andere worden verstaan Accountants-, Audit- en Juridische kosten, voor ondersteuning bij de administratie en boekhouding, de audit van de jaarrekening van het Bureau en juridische ondersteuning of advies.

4.2.5 IT

De kosten verbonden aan IT bedroegen Naf 11k. Deze post omvat IT kosten in het algemeen, zoals de jaarlijkse software licenties in gebruik door het Bureau. Hieronder wordt tevens verstaan IT expertise ten behoeve van installatie en onderhoud van diverse softwareprogrammas zoals anti-virus, payroll programma, quickbooks alsook het netwerkbeheer en de jaarlijks te vernieuwen software licenties.

4.2.6 Reiskosten

De reiskosten waren gelijk aan Naf 19k. Onder de post reis- en verblijfskosten van het Bureau zijn kosten genoemd, die verbonden zijn aan dienstreizen voor training, workshops, congressen, binnen- en buiten de Caribische regio. Het Bureau onderhoudt dagelijks contact met zijn samenwerkingspartner BBIE en reist hiervoor jaarlijks naar Den Haag. De reiskosten betreffen de kosten gemaakt in 2016 verband houdend met de dienst, te weten een reis naar Den Haag voor werkoverleg, en een reis naar Geneve en de Verenigde Staten i.v.m. training.

4.2.7 Training

Trainingskosten zijn miniem met een bedrag gelijk aan ongeveer Naf 2k. Het op peil houden van kennis middels trainingen van personeel is essentieel voor zowel het voortdurend kunnen verbeteren van de dienstverlening alsook het kunnen blijven voldoen aan de wettelijke verplichtingen in IE-wetgeving en de LvBIE. Hieronder kan mede worden verstaan het bijhouden van de frequente ontwikkelingen op het gebied van IE-recht. Het volgen van financiële en overige voor het Bureau relevante cursussen bevordert tevens de kennis en kunde van het Bureau. Het is te verwachten dat in de toekomst meer gebruik zal worden gemaakt van deze post zodoende de kennis van het Bureau op peil te houden.

4.2.8 Marketing

De kosten voor marketing, in totaal Naf 32k, bestonden met name uit de kosten voor promotiemateriaal, branding, design en de BIP opening van 8 april 2016.

4.2.9 Utiliteiten

Kosten voor het verbruik van utiliteiten waren ruim Naf 16k. Utiliteiten zijn bijvoorbeeld de kosten voor internet, telefoon, water en elektra.

BIE Jaarrekening 2016

4.2.10 Bankkosten

De bankkosten zijn naar beneden afgerond Naf 2k en bestaan uit een som van de maandelijks fees en de kosten verbonden aan het overboeken van gelden aan derden.

4.2.11 Bibliotheek & Mediatheek

Hieronder kan worden verstaan abonnementen voor kranten, tijdschriften en juridische nieuws- en vakbladen, ofwel toegang tot een juridische database, literatuur (waaronder boeken en tijdschriften) enz. De kosten hieraan verbonden in het jaar 2016 zijn minder dan Naf 1k.

4.2.12 Service Contracten

Service contracten kunnen contracten zijn voor onderhoud van waterfilter(s), onderhoud van airco's, onderhoud van (brand)beveiliging enz. Er is ongeveer Naf 0k besteed aan deze kostenpost.

4.2.13 Kantoorbenodigdheden

Kantoorkosten zijn de kosten verbonden aan de bedrijfsvoering, zoals kantoorartikelen (papier, inkt, enveloppen enz.), keuken- en schoonmaakmiddelen en overige kantoorbenodigdheden. Alle kosten onder Naf 5k voor het kantoor zijn geboekt onder kosten en niet onder activa zoals bijvoorbeeld een koelkast, magnetron enz. De inrichting van het kantoor en de diverse kantoorartikelen in het jaar 2016 hebben geleid tot een uitgave van Naf 10k.

4.2.14 Automobiel kosten

Automobielkosten betreffen de binnenlandse vervoerskosten van buitenlandse gasten tijdens de BIP opening.

4.2.15 Representatie kosten

Kosten voor onder andere maaltijden bij overwerk of werkbesprekingen met derden/stakeholders bedragen in het jaar 2016 Naf 2k.

4.2.16 Overige kosten

Overige kosten zijn kosten die niet elders zijn te kwalificeren. Er zijn in het jaar 2016 geen overige kosten.

4.2.17 Afschrijvingskosten

De immateriële- en materiële vaste activa van het Bureau worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en, indien van toepassing, met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het daarop volgende jaar van het moment van ingebruikneming.

De afschrijvingskosten genoemd in de jaarrekening, gelijk aan Naf 62k, zijn verbonden aan de afschrijving van de materiële vaste activa. Het Bureau heeft goedkeuring ontvangen per Ministeriële beschikking om bestemmingsreserves te vormen uit het positieve resultaat van de inkomsten uit opbrengsten voorgaande jaren. Beoogd wordt de afschrijvingskosten in de komende jaren te dekken uit de bestemmingsreserves waardoor de liquiditeit minder snel af zal nemen.

BIE Jaarrekening 2016

Voorts betekent dit uiteindelijk dat de investeringen van het Bureau voorlopig uit eigen middelen worden gedekt. Onttrekking van de bestemmingsreserves (gevormd uit de inkomsten uit opbrengsten voorgaande jaren) voor de investeringen van de komende jaren leidt ertoe dat er budget neutraal wordt afgeschreven.

4.2.18 Wisselkoersverschillen

Wisselkoersverschillen betreffen verschillen in valuta. Internationale registraties worden uitbetaald in Swiss franc. Het verschil tussen de Euro, USD en Naf speelt tevens een rol in de administratie. De wisselkoersverschillen in het jaar 2016 zijn negatief uitgevallen met een bedrag van ongeveer Naf 7k.

4.2.19 Gebeurtenissen na Balansdatum

In maart 2017 is een bedrag van Naf28k uitbetaald op basis van een vaststellingsovereenkomst.

BIE Jaarrekening 2016

Hoofdstuk 5 Winst- en verliesrekening versus Begroting 2016

OPBRENGSTEN	Realisatie 2016	Begroting 2016	Verschil	% Realisatie vs. Begroting
Nationale registraties	751,885	575,000	176,885	131%
Internationale registraties	689,712	754,000	(64,288)	91%
Octrooien	162,718	175,168	(12,450)	93%
I-Envelope	600	11,200	(10,600)	5%
ISBN	0	500	(500)	0%
Overige Inkomsten	0	5,000	(5,000)	0%
Totale opbrengsten	1,604,915	1,520,868	84,047	106%
KOSTEN	Realisatie 2016	Begroting 2016	Verschil	% Realisatie vs. Begroting
Personeelskosten (incl. RvT)	527,307	536,335	(9,028)	98%
Outsourcing BBIE	342,676	289,000	53,676	119%
Behuizingskosten	(27,824)	178,020	(205,844)	-16%
Expertise Derden	75,654	54,000	21,654	140%
IT	11,364	10,000	1,364	114%
Reiskosten	19,030	36,000	(16,970)	53%
Training	2,184	25,000	(22,816)	9%
Marketing	31,832	60,000	(28,168)	53%
Utiliteiten	16,120	14,880	1,240	108%
Bankkosten	2,271	3,500	(1,229)	65%
Bibliotheek & Mediatheek	587	5,000	(4,413)	12%
Service contracten	0	3,000	(3,000)	0%
Kantoorbenodigdheden	9,549	7,500	2,049	127%
Automobiel kosten	227	0	227	100%
Representatie kosten	2,043	0	2,043	100%
Afschrijvingskosten	62,471	0	62,471	100%
Onvoorzien kosten	0	50,000	(50,000)	0%
Totale kosten	1,075,491	1,272,235	(196,744)	85%
Wisselkoersverschillen	6,661	0	6,661	100%
Resultaat vooraf onttrekkingen	522,763	248,633	274,130	210%
Onttrekkingen (kosten)	0.00	0.00	0.00	0%
Onttrekkingen (MVA-investeringen)	62,471	0.00	62,471.00	100%
Onttrekkingen (IVA-ontwikkelingskosten)	0.00	0.00	0.00	0%
RESULTAAT VOORAF RESULTAATSBESTEMMING	585,234	248,633	336,601	235%

BIE Jaarrekening 2016

Opbrengsten

De opbrengsten in het jaar 2016 zijn 6% positiever uitgevallen dan begroot. Dit is voornamelijk ten gevolge van hogere inkomsten voor nationale merkenregistraties. De internationale registraties, octrooi- en overige opbrengsten vielen tegen ten opzichte van de begroting. De inkomsten uit nationale registraties waren dusdanig hoog dat zij deze tegenvallers compenseerden.

Kosten

De personeelkosten zijn vrijwel gelijk aan de begroting met een kleine afwijking van 2%.

Opmerkelijk zijn de kosten voor outsourcing BBIE. Deze kosten zijn verbonden aan de werkzaamheden, zoals omschreven in de overeenkomst met de Minister van TEZVT d.d. 20 maart 2014 en de werkafspraken, laatst herzien op 11 mei 2017. De geschatte kosten voor de uitvoering zijn geschat op Naf 289k. De kosten zijn 19% hoger uitgevallen dan begroot. De oorzaak hiervan lag aan de extra werkzaamheden voor de uitvoering van de (nationale) merkenregistraties. De inkomsten uit de nationale merkenregistraties zijn tevens significant hoger dan begroot.

Door de ondertekening van de gebruiksovereenkomst d.d. 7 juli 2017 is geen huur meer verschuldigd voor de kantoorunit. In de begroting 2016 is rekening gehouden met een voorziening huisvestingskosten van Naf 162k. In 2016 is de voorziening vrijgevallen van Naf 28k gevormd in 2015.

Er is sprake van een overbesteding aan expertise derden, IT kosten, utiliteiten en kantoorbenodigdheden. De overbesteding van deze kosten waren noodzakelijk in verband met de goede uitvoering van de taken- en verantwoordelijkheden van het Bureau.

Er is sprake van een onderbesteding van Reiskosten, Training, Marketing, Bankkosten, Bibliotheek en Mediatheek en Service contracten. Met uitzondering van bankkosten is de onderbesteding in het jaar 2016 een gevolg van de minder solide liquiditeitspositie gedurende het meerendeel van het jaar. Dit compenseert ook voornoemde overbestedingen. In de toekomst is te verwachten dat deze posten beter kunnen worden benut omdat eenmaal de liquiditeitspositie is verbeterd en nota bene deze posten voornamelijk betrekking hebben op de verdere ontwikkeling van het Bureau op het gebied van kennis en voorlichting.

In de ingediende begroting 2016 is geen rekening gehouden met afschrijvingskosten. De afschrijvingskosten hebben geen echter invloed op het resultaat vooraf resultaatsbestemming omdat momenteel budget neutraal wordt afgeschreven door de onttrekkingen uit de bestemmingsreserves oprichting. Indien geen rekening wordt gehouden met de afschrijvingskosten in bovenstaand overzicht kan worden afgeleid dat er sprake is geweest van een onderbesteding van ruim 20%, met de afschrijvingskosten erbij komen we uit op bovenstaand percentage 15%.

Opbrengsten versus kosten

Het jaar 2016 sluit af met een zeer mooi resultaat. Het resultaat vooraf resultaatsbestemming is bijna 2,5 keer zo groot als begroot. Het is een opmerkelijk bedrag. Het is te verwachten dat deze trend zich in 2017 niet zal voortzetten omdat het behoorlijk resultaat te danken is aan onder andere een vrijval van de voorziening huisvesting, onderbesteding van kosten door een minder solide liquiditeitspositie gedurende het jaar en tenslotte positievere opbrengsten dan begroot.

In de begroting 2016 is rekening gehouden met twee verschillende scenario, de eerste scenario met een voorziening huisvesting en de tweede zonder voorziening huisvesting. De tweede scenario betrof de scenario van de vrijval wat conform de begroting zou leiden tot een hogere resultaat vooraf

BIE Jaarrekening 2016

resultaatsbestemming. Het Bureau heeft relatief gezien een goede inschatting gemaakt van zowel de opbrengsten als de kosten voor het jaar 2016.

BIE Jaarrekening 2016

Hoofdstuk 6 Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de directeur van het Bureau Intellectueel Eigendom,
mevrouw V. Rosen-Sandiford

A. Verklaring over de jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van het Bureau Intellectueel Eigendom (hierna te noemen: BIE) gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016 van Bureau Intellectueel Eigendom in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de vigerende wet- en regelgeving i.c. AB 2014, no. 83 en de door de entiteit gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet in paragraaf 2.4 in de toelichting van de jaarrekening.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2016;
- de winst- en verliesrekening over de periode van 1 januari 2016 tot en met 31 december 2016;
- het kasstroomoverzicht over deze periode en;
- de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de door de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants ('NBA') vervaardigde controlestandaarden. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van het Bureau Intellectueel Eigendom zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op NAf 16.000. Deze materialiteit is gebaseerd op 1% van de omvang van de verantwoorde baten van het Bureau Intellectueel Eigendom voor het jaar 2016. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de directeur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

1. Algemeen

Het grootste risico ten aanzien van de verantwoorde opbrengstenstromen is dat opbrengsten ten onrechte worden onttrokken aan de organisatie en/of niet volledig en/of niet in de juiste periode verantwoord worden. Met betrekking tot de lasten is het belangrijkste risico dat onrechtmatige verplichtingen aangegaan worden, onrechtmatige uitgaande geldstromen plaatsvinden of kosten niet volledig opgenomen worden. Het verkrijgen van toereikende en geschikte controle-informatie is daarom een belangrijk onderdeel van onze werkzaamheden.

Naast de hiernavolgende kernpunten voeren wij tevens niet-gegevensgerichte cijferbeoordelingen uit waarvan de uitkomsten richtinggevend zijn voor onze controle. Bij de cijferbeoordelingen worden de realisatiecijfers afgezet tegenover de cijfers van het voorgaande boekjaar en de begroting 2016.

2. Opbrengsten

De opbrengsten worden grotendeels door middel van gegevensgerichte detailcontroles door ons afgestemd met onderliggende overeenkomsten, wetgeving en bevestigingen van derden.

3. Personeelskosten

Met betrekking tot de verantwoorde personeelskosten voeren wij detailwerkzaamheden uit om het daadwerkelijk voorkomen van de verantwoorde transacties, de accurate verwerking en opname in de juiste periode van deze kosten vast te stellen.

4. *Kosten goederen en diensten*

De kosten goederen en diensten worden grotendeels door middel van rondrekeningen en gegevensgerichte detailcontroles door ons afgestemd met onderliggende overeenkomsten, voor zover relevant wetgeving en bevestigingen van derden, voor zover aanwezig. Verder hebben wij detailwerkzaamheden uitgevoerd om het daadwerkelijk voorkomen van de verantwoorde transacties, de volledigheid, de accurate verwerking en opname hiervan in de juiste periode vast te stellen.

5. *Balansposten*

De controle op de verschillende balansposten is met name gericht op het bestaan, de juiste waardering en allocatie van de posten en de volledige verantwoording van schulden en voorzieningen. Hiertoe worden detailcontroles verricht en vindt er afstemming plaats met opgaven van derden. Tevens wordt informatie uit het opvolgende dienstjaar gebruikt ter vaststelling van de juiste waardering van vorderingen en volledige opname van schulden en voorzieningen.

6. *Bestemmingsreserves*

De bestemmingsreserves onder het eigen vermogen zijn gecontroleerd aan de hand van onderliggende wet- & regelgeving, waaronder de Landsverordening Bureau Intellectueel Eigendom en besluiten van de minister van TEZVT. Aan de hand hiervan wordt vastgesteld of de gevormde reserves in lijn zijn met de wet en hetgeen de minister beoogt te bereiken met het instellen van deze reserves. Tevens is gecontroleerd dat onttrekkingen en dotaties in lijn zijn met hetgeen dat door de wet en via de begroting door de minister is goedgekeurd.

Verklaring betreffende het directieverslag

Wij vermelden dat het directieverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Benoeming

Wij zijn door de directeur op 6 juni 2016 benoemd als accountant van Bureau Intellectueel Eigendom vanaf de controle van het boekjaar 2014 en zijn sinds die datum tot op heden de externe accountant.

**B. Beschrijving van de verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening
Verantwoordelijkheid van de directeur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening**

De directeur van het uitvoeringsorgaan is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de vigerende wet- en regelgeving i.c. AB 2014, no. 83 en de door de entiteit gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet in paragraaf 2.4 in de toelichting van de jaarrekening.

De directeur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De directeur is voorts verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als zij noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het zelfstandig bestuursorgaan.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden (NV COS), ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen van de NBA. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directeur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening zijn opgenomen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de Raad van Toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de Raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Philipsburg, 23 augustus 2017

Stichting Overheidsaccountantsbureau,

Namens deze, was getekend,

Drs. A. Rampadarathsing RA
Audit Manager